

ΣΤΕ 2437/2014 [Άρνηση έκδοσης ΑΕΠΟ για την εγκατάσταση και λειτουργία σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας]

Περίληψη

-Ο νόμος δεν απαγορεύει άνευ ετέρου την εγκατάσταση κεραιών πλησίον κτηρίων ευπαθών ομάδων πληθυσμού, αλλά προβλέπει στις περιπτώσεις αυτές την τήρηση ορίων εκθέσεως στην ακτινοβολία μειωμένων εν σχέσει με τα συνήθη. Συνεπώς, πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων σταθμού κινητής τηλεφωνίας, αποκλειστικό αιτιολογικό έρεισμα της οποίας είναι η σημαντική απόστασή του από κτήρια ευπαθών ομάδων πληθυσμού ή πράξη με την οποία απορρίπτεται αίτημα εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων κατ' επίκληση αποκλειστικώς και μόνον της μικρής αποστάσεως του σταθμού από κτήρια αυτής της κατηγορίας, δεν αιτιολογείται νομίμως.

-Η προσβαλλομένη δεν αιτιολογείται νομίμως. Και τούτο διότι, χωρίς να αμφισβητεί τις παραδοχές και τα συμπεράσματα των σχετικών μελετών, οι οποίες δέχονται ότι στη συγκεκριμένη θέση «οι τιμές του Η/Μ πεδίου κυμαίνονται από 5,3 έως 341,1 φορές χαμηλότερα» από τα κατά νόμον επιτρεπόμενα όρια ασφαλούς εκθέσεως, απορρίπτει το αίτημα εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων επικαλούμενη μόνον την ύπαρξη ευαίσθητων χώρων, ήτοι νηπιαγωγείων, δημοτικού σχολείου, φροντιστηρίου, στέγης ανηλίκων και κέντρων για ηλικιωμένους, στην περίμετρο των 300,00 μέτρων από τον σταθμό.

Πρόεδρος: *N. Ρόζος*

Εισηγητής: *Όλ. Παπαδοπούλου*

Δικηγόροι: *Δ. Συκαρά, Κ. Βαρδακαστάνης*

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται, παραδεκτώς, η ακύρωση της 5423/27.10.2008 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κρήτης, με την οποία δεν εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση και λειτουργία σταθμού βάσεως κεραίας κινητής τηλεφωνίας επί της οδού Μαγνησίας 18Α στην περιοχή «Μασταμπάς» του Δήμου Ηρακλείου Κρήτης.
3. Επειδή, όπως έχει κριθεί (βλ. ΣΕ 589/2014, 3178/2012, [4423/2010](#) κ.ά.), από τον συνδυασμό των διατάξεων α) του άρθρου 24 Α παρ. 1 του ν. 2075/1992 (Α' 129), όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 41 παρ. 2 του ν. 2145/1993 (Α' 88), τροποποιήθηκε με τα άρθρα 34 του ν. 2166/1993 (Α' 137) και 5 του ν. 2181/1994 (Α' 10) και διατηρήθηκε σε ισχύ με τα άρθρα πέμπτο

παρ. 3 περ. Β και έκτο του ν. 2246/1994 (Α΄ 172), του άρθρου 4 του ν. 1650/1986 (Α΄ 160), όπως έχει ήδη αντικατασταθεί με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 (Α΄ 91), και β) της κοινής υπουργικής απόφασης ΗΠ 15393/2332/2002 (Β΄ 1022), ερμηνευομένων υπό το πρίσμα του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος και των αρχών της προλήψεως και της προφυλάξεως που απορρέουν από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στον τομέα του περιβάλλοντος, προκύπτει ότι προκειμένου να χορηγηθεί άδεια εγκαταστάσεως κεραίας κινητής τηλεφωνίας, συντρέχει νόμιμη υποχρέωση προηγούμενης εκτιμήσεως των επιπτώσεων από την εγκατάσταση αυτή στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Η εν λόγω εκτίμηση χωρεί κατά τη διαδικασία που θεσπίζεται με τις διατάξεις του ν. 1650/1986, όπως εκάστοτε ισχύουν, και των κατ' εξουσιοδότησή του κανονιστικών πράξεων. Περαιτέρω, όπως προέκυπτε ήδη από τον συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 2801/2000 (Α΄ 46) και του άρθρου 3 παρ. 14 περ. κ΄ του ν. 2867/2000 (Α΄ 273), κατά την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων σταθμών κινητής τηλεφωνίας εξετάζεται, μεταξύ άλλων, το ζήτημα της αποστάσεως των σταθμών αυτών από κτήρια ευπαθών ομάδων πληθυσμού (σχολεία, βρεφονηπιακούς σταθμούς, νοσοκομεία, γηροκομεία κ.λπ.). Το ζήτημα, όμως, αυτό δεν εξετάζεται μεμονωμένως, δηλαδή ως αποκλειστικός γνώμονας για το επιτρεπτό ή μη της λειτουργίας του σταθμού στην θέση για την οποία πρόκειται, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει ελάχιστη επιτρεπτή απόσταση των σταθμών από κτήρια αυτής της κατηγορίας, αλλά σε συνδυασμό με τις κάθε μορφής ιδιαιτερότητες της θέσεως, στην οποία πρόκειται να λειτουργήσει ο σταθμός, και τις αναμενόμενες, εν όψει των χαρακτηριστικών της θέσεως αυτής, επιπτώσεις της λειτουργίας του στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, καθώς και σε συνάρτηση τους τρόπους αντιμετώπισεως των επιπτώσεων αυτών. Σχετική πρόβλεψη, περιέχει ο ισχύων κατά την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως ν. 3431/2006 (Α΄ 13), ο οποίος ορίζει στο άρθρο 31 τα ακόλουθα: «1. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται στις κατασκευές κεραιών για τις οποίες απαιτείται άδεια σύμφωνα με το στοιχείο Α΄ της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 2801/2000 ... 2. Η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (Ε.Ε.Α.Ε.), είτε διά των οργάνων της ή με συνεργεία που έχουν ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτηθεί από αυτήν, υποχρεούται να ελέγχει την τήρηση των ορίων ασφαλούς έκθεσης του κοινού σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία από κάθε κεραία: α) αυτεπαγγέλτως και κατά τρόπο δειγματοληπτικό, ετησίως σε ποσοστό 20% τουλάχιστον των αδειοδοτημένων από την Ε.Ε.Τ.Τ. κεραιών, που λειτουργούν εντός σχεδίου πόλεως, β) κατόπιν αίτησης εκ μέρους της Ε.Ε.Τ.Τ. ή οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου, που έχει έννομο συμφέρον, εντός είκοσι εργάσιμων ημερών από την υποβολή του σχετικού αιτήματος. Στην περίπτωση αυτή η Ε.Ε.Α.Ε. υποχρεούται να γνωστοποιεί αμέσως τα αποτελέσματα του ελέγχου στον αιτούντα και στον κάτοχο της κατασκευής κεραίας ... 3. Η αίτηση υποβάλλεται απευθείας στην

- Ε.Ε.Α.Ε. ... Τα αποτελέσματα των ελέγχων ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας δημοσιεύονται άμεσα στην ιστοσελίδα της Ε.Ε.Α.Ε. και συγκεντρωτικά ανά έτος. 4. Σε περίπτωση διαπίστωσης υπέρβασης των επιτρεπόμενων ορίων εκπεμπόμενης ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, εφαρμόζονται οι κυρώσεις, που προβλέπει η υπ' αριθμ. 53571/3839/6.9.2000 (Β' 1105) κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Μεταφορών και Επικοινωνιών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών αυτών μπορεί να τροποποιείται η άνω απόφαση ... 5. ... 9. Από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου απαγορεύεται η εγκατάσταση κατασκευής κεραίας, για την οποία δεν έχει υποβληθεί και εγκριθεί από την Ε.Ε.Α.Ε. μελέτη, που αποδεικνύει ότι δεν υπάρχουν χώροι γύρω από την κεραία ελεύθερα προσπελάσιμοι από τον γενικό πληθυσμό, στους οποίους τα όρια έκθεσης υπερβαίνουν το 70% των τιμών, που καθορίζονται στα άρθρα 2-4 της υπ' αριθμ. 53571/3839/6.9.2000 κοινής υπουργικής απόφασης ή στην εκάστοτε ισχύουσα αντίστοιχη κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Μεταφορών και Επικοινωνιών. 10. Σε περίπτωση εγκατάστασης κατασκευής κεραίας σε απόσταση μέχρι 300 μέτρων από την περίμετρο κτηριακών εγκαταστάσεων βρεφονηπιακών σταθμών, σχολείων, γηροκομείων και νοσοκομείων, τα όρια έκθεσης του κοινού απαγορεύεται να υπερβαίνουν το 60% των τιμών, που καθορίζονται στα άρθρα 2-4 της υπ' αριθμ. 53571/3839/6.9.2000 κοινής υπουργικής απόφασης ή στην εκάστοτε ισχύουσα αντίστοιχη κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Μεταφορών και Επικοινωνιών ... 11. ...». Ο νόμος αυτός δεν απαγορεύει άνευ ετέρου την εγκατάσταση κεραιών πλησίον κτηρίων ευπαθών ομάδων πληθυσμού, αλλά προβλέπει στις περιπτώσεις αυτές την τήρηση ορίων εκθέσεως στην ακτινοβολία μειωμένων εν σχέσει με τα συνήθη. Συνεπώς, πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων σταθμού κινητής τηλεφωνίας, αποκλειστικό αιτιολογικό έρεισμα της οποίας είναι η σημαντική απόστασή του από κτήρια ευπαθών ομάδων πληθυσμού ή πράξη με την οποία απορρίπτεται αίτημα εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων κατ' επίκληση αποκλειστικώς και μόνον της μικρής αποστάσεως του σταθμού από κτήρια αυτής της κατηγορίας, δεν αιτιολογείται νομίμως.
4. Επειδή, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με αίτηση που κατατέθηκε στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας [ΠΕΧΩ] της Περιφέρειας Κρήτης την 19.6.2008 υποβλήθηκε Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων [ΜΠΕ], συνοδευόμενη από θετική γνωμοδότηση της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας [ΕΕΑΕ], για την έκδοση αποφάσεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων σχετικά με την εγκατάσταση και λειτουργία σταθμού βάσεως κεραίας κινητής τηλεφωνίας της αιτούσας εταιρείας COSMOTE ΑΕ, επί της οδού Μαγνησίας 18Α στην περιοχή «Μασταμπάς» του Δήμου

Ηρακλείου. Στην υποβληθείσα ΜΠΕ αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι η προτεινόμενη θέση για την εγκατάσταση του σταθμού «είναι η βέλτιστη όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές για την κάλυψη των τηλεπικοινωνιακών απαιτήσεων του δικτύου ... στη συγκεκριμένη περιοχή», ότι η επιλογή της θέσεως πραγματοποιήθηκε αφού ελήφθησαν υπόψη η ισχύουσα νομοθεσία και «[οι] ιδιαιτερότητες (πληθυσμιακές, δομικές, ρυμοτομικές) της ευρύτερης περιοχής», ότι σε ακτίνα 300,00 μέτρων περιμετρικά της θέσεως αυτής υπάρχουν «χώροι ευαίσθητων χρήσεων (χώροι συνάθροισης κοινού)», που αποτυπώνονται στο σχετικό διάγραμμα, και συγκεκριμένα το 37ο νηπιαγωγείο σε απόσταση 20,00 μ από τον σταθμό, φροντιστήριο σε απόσταση 110,00 μ, το 35ο δημοτικό σχολείο σε απόσταση 220,00 μ, στέγη ανηλίκων σε απόσταση 230,00 μ, το 23ο νηπιαγωγείο σε απόσταση 250,00 μ και τρία ΚΑΠΗ σε απόσταση 255,00, 260,00 και 295,00 μ, αντιστοίχως, ότι τα λοιπά κτήρια αποτελούν, κατά κύριο λόγο, κατοικίες, γραφεία και καταστήματα, ότι σε ακτίνα 300,00 μέτρων δεν υπάρχουν άλλοι σταθμοί τηλεφωνίας ή εγκαταστάσεις αναμεταδοτών τηλεόρασης/ραδιοφώνου και ότι, όπως προκύπτει από τη μελέτη ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας επί της οποίας γνωμοδότησε θετικά η ΕΕΑΕ, από τη λειτουργία του επίμαχου σταθμού δεν προκαλούνται αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία των κατοίκων της εγγύς και ευρύτερης περιοχής και των διερχομένων: συγκεκριμένα, «βάσει των αποτελεσμάτων της ανωτέρω μελέτης, τα επίπεδα της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας που θα εκπέμπεται από τον εξεταζόμενο σταθμό βάσης σε χώρους περιμετρικά του σταθμού, οι οποίοι είναι ελεύθερα προσπελάσιμοι από τον γενικό πληθυσμό, θα είναι χαμηλότερα από το 60% ... των τιμών που καθορίζονται στα άρθρα 2-4 της [κ.υ.α. 53571/3839/2000 'Μέτρα προφύλαξης του κοινού από τη λειτουργία κεραιών εγκατεστημένων στην ξηρά']», θα είναι δηλαδή χαμηλότερα από το «αυστηρότερο όριο ασφαλούς έκθεσης», που προβλέπεται στο άρθρο 31 παρ. 10 του ν. 3431/2006. Εξ άλλου, στη σχετική από 15.10.2007 θετική γνωμοδότηση της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας, η οποία εκδόθηκε επί μελέτης για την εκτίμηση και αξιολόγηση του ηλεκτρομαγνητικού υπόβαθρου σε ακτίνα 300,00 μέτρων περιμετρικά της συγκεκριμένης θέσεως στην οδό Μαγνησίας 18Α, διαλαμβάνονται τα εξής: «Μετά τη λεπτομερή εξέταση τόσο του τοπογραφικού διαγράμματος και των αρχιτεκτονικών μελετών για τη θέση εγκατάστασης του σταθμού βάσης, όσο και των θεωρητικών υπολογισμών που περιέχονται στην υποβληθείσα μελέτη, συνάγεται πως δεν υπάρχει σημείο στο οποίο να είναι δυνατή η πρόσβαση του γενικού πληθυσμού και να παρατηρείται υπέρβαση των ορίων της ασφαλούς έκθεσης». Τέλος, στην ανωτέρω μελέτη ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, η οποία αναφέρεται ειδικώς στους γειτονικούς «χώρους ευαίσθητων χρήσεων» [37ο νηπιαγωγείο, φροντιστήριο, 35ο δημοτικό σχολείο, στέγη ανηλίκων, 23ο νηπιαγωγείο και τρία ΚΑΠΗ], βεβαιώνεται ότι δεν υπάρχει υπέρβαση του 60% των σχετικών ορίων, εφόσον, σύμφωνα με τις μετρήσεις και τους

υπολογισμούς που πραγματοποιήθηκαν, «σε όλα τα σημεία των ευαίσθητων περιοχών ... οι τιμές του Η/Μ πεδίου κυμαίνονται από 5,3 έως 341,1 φορές χαμηλότερα» με βάση αυστηρές παραδοχές «οι οποίες οδηγούν σε υπερεκτίμηση των τιμών». Με την 3717/25.6.2008 πράξη της Διεύθυνσης ΠΕΧΩ της Περιφέρειας Κρήτης η προαναφερθείσα ΜΠΕ διαβιβάσθηκε στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και στον Δήμο Ηρακλείου για να εκφράσουν τις απόψεις τους. Σχετικώς εκδόθηκαν: (α) η 2814/08/13.7.2008 πράξη της Διεύθυνσης Ανάδειξης και Προστασίας Περιβάλλοντος της ΝΑ Ηρακλείου, με την οποία η εν λόγω υπηρεσία εκφράζει «αντίρρηση για την έγκριση της μελέτης, διότι παρόλο που τα επίπεδα της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας δεν υπερβαίνουν τα όρια ασφαλούς έκθεσης του κοινού, όπως ορίζονται στο άρθρο 31 παρ. 9 και 10 του ν. 3431/2006 ... σύμφωνα με τη μελέτη ... οι ευαίσθητοι χώροι που υπάρχουν κοντά στην υπό ανέγερση κεραία κινητής τηλεφωνίας και μέσα στην περίμετρο των 300,00 μέτρων είναι πολλοί ... [και] πρώτη σημασία έχει η ασφάλεια του πολίτη», καθώς και (β) η 592/21.7.2008 πράξη του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία «δεν εγκρίνει την περιβαλλοντική έκθεση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας ... τηλεφωνίας επί της οδού Μαγνησίας 18Α ... για τον λόγο ότι σε ακτίνα 300,00 μέτρων υπάρχουν τρία ΚΑΠΗ, δύο νηπιαγωγεία, ένα δημοτικό σχολείο, ένα φροντιστήριο και μια στέγη ανηλίκων». Λαμβάνοντας υπόψη και τις ανωτέρω πράξεις της ΝΑ και του Δημοτικού Συμβουλίου, η προσβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κρήτης απέρριψε το υποβληθέν από την αιτούσα αίτημα εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων.

5. Επειδή, όπως βασίμως προβάλλεται, η προσβαλλόμενη δεν αιτιολογείται νομίμως. Και τούτο διότι, χωρίς να αμφισβητεί τις παραδοχές και τα συμπεράσματα των σχετικών μελετών, οι οποίες, κατά τα προεκτεθέντα, δέχονται ότι στη συγκεκριμένη θέση «οι τιμές του Η/Μ πεδίου κυμαίνονται από 5,3 έως 341,1 φορές χαμηλότερα» από τα κατά νόμον επιτρεπόμενα όρια ασφαλούς εκθέσεως, απορρίπτει το αίτημα εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων επικαλούμενη μόνον την ύπαρξη ευαίσθητων χώρων, ήτοι νηπιαγωγείων, δημοτικού σχολείου, φροντιστηρίου, στέγης ανηλίκων και κέντρων για ηλικιωμένους, στην περίμετρο των 300,00 μέτρων από τον σταθμό (πρβλ. ΣΕ 589/2014, 4423-25/2010). Πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κρήτης.